

Lapszemle

2011. 7. hét

A fogyasztási hitelek a legdrágábbak

Nem voltak kiemelkedő mértékű és a fogyasztók széles körét kedvezőtlenül érintő ármozgások a lakossági piac jelentős pénzügyi szolgáltatóinál 2010 második fél évében - derül ki a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elemzéséből. A pénzügyi szektor szereplői a hitelkamatok általános emelése helyett jellemzően a betéti kamatok alacsonyabb szinten tartásával, valamint az éven belüli és a látra szóló kamatlábak csökkentésével igyekeztek kamatmarzsukat növelni. A pénzügyi szolgáltatásokhoz és termékekhez kapcsolódó díj-, illetve költségnövekedések mind a pénzügyi, mind a biztosítási szektorban jellemzően a fogyasztói árindex emelkedésén belül maradtak. A biztosítási szektorban nem voltak markáns változások, az új termékkonstrukciók alapján megfigyelhető a unit-linked termékek és egyéb biztosítások változatlan népszerűsége. A lakáscélú hitelek piacán az új folyósításokon belül a forinthitelek egyeduralkodóvá válása mellett a hitelköltség-mutatók csökkenése jellemezte a piacot: tartósan tíz százalék alá került az ilyen hitelek THM-értéke. A PSZÁF szerint a pénzintézetek szolgáltatásaik díján vagy a hitelek költségén keresztül ugyan nem hátrították tovább a különadót ügyfeleikre, az extra terhet azonban részben így is a lakosság fizeti meg. (február 12. Magyar Hírlap 10.o., **Betétet apaszt a bankadó Népszabadság 10.o.)**

Kacsaringós útdíj

Személyautókra is kivetné a megtett úttal arányos autópályadíjakat a kormány. Döntés hivatalosan nincs, de az e-matrica fokozatosan szűnne meg: elsőként a négynapos, utoljára az éves címke tűnne el. Az átalánydíjas úthasználat helyébe lépő rendszer a sztrádákat gyakran használó autósok számára nem lesz olcsó. Csak az átállás időpontjáról kell határozni, és arról, ki legyen a gazdája a több tízmilliárd forintos beruházásnak. Megszerzéséért a fejlesztési, a nemzetgazdasági, a közigazgatási és a belügyi tárca egyaránt lobbizik. A versengő döntéshozóknak azt mondták, az új rendszert „az autóstársadalom kétharmada támogatja”. Kilométerenként nettó hat forint - 2009-es árakon számolva ennyivel sarcolnák meg az autópályákon személygépkocsival, motorkerékpárral közlekedőket. A használatarányos útdíjak bevezetését sürgeti a vasúti lobbiz. Szerintük ágazatuk versenyképességére jótékonyan hatna, ha a közúti fuvarozók a gázolaj jövedéki adóján és a gépjárműadón kívül is hozzájárulnának az általuk használt infrastruktúra költségeihez. Hiszen míg a kamionok fillérekért - egynapos matricával háromezer forintért - kilométer-korlátozás nélkül használják az autópályákat, a vasutak borsos pályahasználati díjat fizetnek a vasútvonalakon. (Népszabadság 1+10.o.)

Sok volt tavaly a szennyezett méz

A tavalyi kiemelt mézvizsgálatok során 362 mintából 28 esetében voltak kifogások - közölte Kardeván Endre élelmiszerlánc-biztonságért felelős államtitkár, országos főállatorvos a Söjtör és Térsége Méhészeinek Egyesülete által szervezett rendezvényen. (február 12. Magyar Nemzet 11.o.)

Vita a vasárnapi nyitva tartásról

Ma tárgyalja a foglalkoztatási és munkaügyi bizottság a KDNP vasárnapi munkavégzés beszüntetéséről szóló törvényjavaslatát. Ha a bizottságon átmegy a jogszabályterv, az nagy

valószínűséggel a parlament elé kerül. A korábbi, a Jobbik által jegyzett, a kizárólag a kiskereskedelmi üzletek zárva tartását előírányzó javaslat nem szerepel a tervezetben. A kereszténydemokraták korábbi kezdeményezései is a kiskereskedelmi üzletekre fókuszáltak, ám a párt most új irányvonalat vett és azt szeretné elérni, hogy ahol csak lehet, ott szűnjön meg a vasárnapi munkavégzés. Ami a kiskereskedelmet illeti, a kis üzlettulajdonosok arra számítanak, hogy számukra kifejezetten kedvező lenne a megoldás, hiszen ha a nagyokat bezárják, ők nyitva tarthatnának és a forgalom jelentős része hozzájuk terelődne. Ugyanakkor a modellszámítások szerint ez közel sem így van. (*Napi Gazdaság 3.o.*)

Felszámolják a Promo-Indrát

Február másodiktól elindult a fogyasztói csoportokat szervező Promo-Indra Consorcio Zrt. felszámolási eljárása. A felszámolást egy 2009 januárjában benyújtott kérelemre rendelte el a bíróság, ezt a Raiffeisen Bank egy 12 milliós albréti szerződés miatt nyújtotta be. Több károsult tett feljelentést, a VIII. kerületi rendőrkapitányság ismeretlen tettes ellen nyomoz csalás gyanúja miatt, jelenleg a gyanúsított és tanúmeghallgatások folynak. A PI ingatlanvásárláshoz vagy felújításhoz kínált finanszírozási konstrukciót, amelynek forrását a csoporttagok által havonta befizetett összegek jelentették. A klubgyűléseken sorsolással, illetve licittel döntötték el, mely tagot segítik hozzá befizetéseikből a vásárlási jogosultsághoz. A PI általában tízéves futamidejű szerződést kötött a tagokkal, akik az így finanszírozandó összeget havonta "törlesztették". (február 15. *Napi Gazdaság 1+2.o.*)

Lassítja hazai beruházásait a SPAR

A válságadó miatt lekerült a napirendről a második SPAR-húsüzem építése, pedig a bicskei az idén 4 milliárd forint értékben szállít magyar sertéshúst Csehországba. Mivel a cégnek nem volt pénze a 6 milliárdos különadó kifizetésére, osztrák tulajdonosa vállalta, hogy három éven át évi 20 millió eurót fizet a magyar költségvetésnek. Feiner Péter cégvezető azért is kifogásolja a válságadót, mert a nyereséges nagykereskedelem helyett a veszteséges kiskereskedelmet sújtja. (*Világgazdaság 1+7.o.*)

Figyeltették a Tesco érdekvédőit

Megfigyeltették és környezettanulmányt készítettek a Tescónál működő Kereskedelmi Dolgozók Független Szakszervezete vezetőiről és tagságáról - derül ki abból a feljelentésből, amit ismeretlen tettes ellen tettek személyes adattal való visszaélés, valamint magántitok megsértése miatt. A Budapesti Nyomozó Ügyészség nyomoz, az információszerzéssel megbízott rendőr már vallomást tett. Iglódi-Csató Judit, a Tesco szóvivője teljesen megalapozatlannak nevezte a megfigyelés vádját. Mint fogalmazott, a Kereskedelmi Dolgozók Független Szakszervezete újabb és újabb eljárásokat kezdeményez a Tesco ellen, azonban ezeknek semmilyen valóságalapjuk nincs. Allítása szerint az eddigi 12 ilyen eljárásból mindössze egy zárult a szakszervezet számára kedvezően. (*Magyar Nemzet 1+2.o.*)

Kisboltos vétó a hipereknek?

Tovább szorítja a prést a kormány a nagy áruházakon: egy folyamatban lévő, ám a jelek szerint rapid módon lezavarni kívánt kormányzati előterjesztés szerint a jövőben minden ötszáz négyzetméternél nagyobb áruház (szupermarket) építéséhez csak a területileg illetékes iparkamara, míg a 2500 négyzetméternél nagyobbakéhoz (hipermarket) a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara

(MKIK) hozzájárulásával adható engedély. Ez annyit jelent, hogy amennyiben a Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM) és a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium közös előterjesztését elfogadja a parlament, a szuper- és hipermarketek, illetve a diszkontok a jövőben csak akkor tudnak terjeszkedni, ha ehhez megszerzik a kamarák - zömében versenytársaikból álló - tagságának az egyszerű többségét. Egyelőre kérdéses a kamarai döntéshozatal mikéntje: a törvényjavaslat nagy vonalakban csak annyit ír erről, hogy a kamarai küldötteket a tagok a gazdálkodó szervezet méret nagysága szerint kialakított tagozatokban választják. A gazdasági súly megállapításának, valamint a határozathozatal pontos módját a kamara később kialakítandó alapszabálya határozza meg. Márpedig egy megfelelően kialakított szabályzat esetén könnyen a sok lúd disznót győz esete valósulhat meg: a kisebb kereskedelmi vállalkozások így ellehetetleníthetik a nagy áruházláncok további terjeszkedését. Egyelőre kérdéses, hogy a versenyjog szűrőjén is átmegy-e a szabályozás - úgy tudni, a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) hétfőn már megkapta az előterjesztést, csak ezután fogja véleményezni a javaslatot. Nem hagy sok időt az NGM a társhatóságoknak a tanakodásra: a hétfőn elküldött javaslatot szerdáig véleményezni kell a minisztériumoknak, majd jövő hét szerdára a kormány elé kerülne az előterjesztés. Ugyanakkor sajátos, hogy az előterjesztők a társadalmi egyeztetésbe egyetlen kereskedelmi érdekképviseletet sem vontak be, kizárólag az MKIK-át és az Agrárkamarát. A tisztán mezőgazdasági vagy erdőgazdasági tevékenységeket folytató vállalkozások kivételével minden céget kötelezően kamarai tagságba terelő törvényjavaslat más szabályozó szerepet is adnak a testületeknek. Az előterjesztők elképzelése szerint a kamarák a maguk területén kidolgozzák a tisztességes piaci magatartásra vonatkozó etikai szabályokat, de súlyos etikai vétség esetén kezdeményezhetik akár az elmarasztalt vállalkozás törlését is. (B. Z.)

(Népszabadság, 2011. február 16., szerda, 11. oldal)

Csődvédelem előtt az Electro World

MŰSZAKI KERESKEDELEM. Rövidesen csődvédelemért folyamodik az Electro World Magyarország (EWM), amely hétfő óta nem működteti budakalászi áruházát. A csődvédelemmel az EWM időt nyerne, hogy behozzon egy külföldi szakmai befektetőt. Az igazgatóság elnöke abban bíz, a következő egy-két hónapon belül átütő eredményt érnek el a finanszírozás terén. Polgár Csaba szerint ha rövid időn belül hitelhez jutnak, már kisebb árbevétel-növekedés is stabilizálja a hálózat helyzetét, és nyereségessé válna a cég.

DEMETER KÁLMÁN

Heteken belül csődvédelemért folyamodik az Electro World Magyarország Kft. (EWM). Mint Polgár Csaba, az igazgatóság elnöke mondta, a mai helyzetben elkerülhetetlen ez a lépés. Ez a „mai helyzet” pedig azt jelenti, hogy az EWM a normál működési költségek kifizetése után nem tudja törleszteni adósságait. Ezzel vége is lehetne a történetnek, de Polgár hangsúlyozza, a megegyezés, a tartozások kifizetése a cél, nem a cég felszámolása. Amiatt ugyanis a cég alkalmazottai a munkahelyüket, a szállítók pedig egy partnert veszítenének el. No meg - érvel - egészségtelen lenne az egypólusú piac Budapesten, országos szinten pedig szükség van az EW, az Euronics, valamint a Media Markt Saturn Holding alkotta három műszaki-elektronikai láncra. A csődvédelem azt a célt szolgálja, hogy a minimum 90 napos csődvédelmi időszak alatt (ha a hitelezők és a cég megegyezik, kiterjeszthető akár egy évre is) újabb kilábalási terv készüljön a hitelezők és a bankok bevonásával. Ezzel az EWM időt nyerne arra, hogy célegyenesbe forduljon egy külföldi szakmai befektetővel folyó tárgyalássorozat. „A szóban forgó vállalat tőkét hozna a társaságba, ezt követően egy-két hét alatt talpra állunk, mert szakmai hibát nem követtünk el” - hangsúlyozza Polgár Csaba, hozzátéve: van olyan új üzleti partnerük, amelynek a támogatásával jelentős ingatlanbiztosítékot tudnak a finanszírozó banknak felajánlani. Eddig ugyanis a pénzintézetek azt kívánták, hogy a finanszírozáshoz az EWM nagyobb biztosítékot adjon, mert az árukészletet nem tartják elegendőnek. Az igazgatóság elnöke abban bíz, egy-két hónapon belül átütő eredményt érnek el

ezen a téren. És ha rövid időn belül hozzájutnak a finanszírozáshoz, már kisebb árbevétel-növekedés is stabilizálja a hálózat helyzetét: nyereségessé válna a cég. Az igaz, a számok hatalmas előrelépést mutatnak, hiszen egy év alatt harmadára csökkent a hálózat vesztesége, ezt a hatékonyságnövelés eredményeként könyvelik el. Más kérdés, hogy a Dixons-időkből örökölt hálózat egyes áruházaival mit tud kezdeni a cégvezetés, amely szerint két-három egységre olyan hátrányos bérleti szerződést kötött a Dixons csoport, hogy még válságmentes időkben sem lehetne nyereségessé tenni. Az elmúlt években jelentősen csökkentek a piacon a bérleti díjak, ezek esetében viszont be vannak betonozva, sőt, évente emelkedő díjtételekről írtak alá szerződést hat évvel ezelőtt. Nyilván ezekre az áruházakra célzott Polgár Csaba, amikor a 13 közül két-három egység bezárásának lehetőségét említette lapunknak (VG, január 21.). Hétfőn már ki sem nyitott a budakalászi egység. A közel 6000 négyzetméteres áruházat azért zárták be, mert a lánc előző tulajdonosa, a brit Dixons csoport által kötött szerződés miatt a bérleti díja két és félszerese volt a hasonló méretű és adottságú EW áruházaknak, s ez évi 300 ezer eurós többletköltséget jelent a rosszabb szerződés miatt. A csődvédelem alatt a bérbeadóval ismét egyezkedni próbál a cég. Az ingatlanpiacon ugyanis általános tarifacsökkenés és túlkínálat van. Nem véletlen, hogy a Dixons csoport 2009 májusában egy euróért eladta a túlságosan nagy méretű - öt-hatezer négyzetméteres - áruházakból álló és minden évben több milliárd forintos veszteséggel működő, közel 500 fős Electro World hálózatot. Az utolsó üzleti évet 2009 áprilisában 3,75 milliárdos veszteséggel zárták. Felmérték ugyanis, ha bezárták volna a kilenc áruházat, az több mint 35 millió euróba került volna a brit csoportnak. A bérbeadók általában a bérleti díj, valamint a rezsi háromnegy havi összegét kérik biztosítékként, a Dixons azonban inkább úgynevezett anyavállalati garanciát adott a tízéves szerződések teljes díjára. Ez azt jelentette, hogy ha az Electro World Magyarország Kft. nem fizeti a kötelezettségeket vagy megszűnne a tíz év lejárta előtt, a Dixons csoportnak ki kellett volna fizetni azt az összeget, amely a szerződés futamidejének lejártáig jár. Így persze nagyon kényelmes helyzetbe hozta a bérbeadókat. A kérdésre, hogy a romániai Domo bolthálózat létrehozójával, a Bukarestben élő Szarvadi Loránddal közösen miért vették meg a céget, Polgár azt mondja, normális gazdasági környezetben és ha hitelhez jutnának, nem lenne semmi gond, mert a hálózatot abszolút hatékonyra tették.

(Világ gazdaság, 2011. február 16., szerda, 1+7. oldal)

Befagyasztanak a távhőárakat

SZABÁLYOZÁS. Hatósági áras lenne a távhő Rogán Antal, az Országgyűlés gazdasági és informatikai bizottsága fideszes elnökének javaslata szerint. Az energetikai tárgyú törvényhez beadott módosító indítvány alapján a jövőben a szakminiszter határozná meg, hogy a távhőtermelő milyen áron adhatja el a hőt a távhőszolgáltatónak, és azt is, hogy azt utóbbi mennyiért adhatja tovább távfűtésként vagy használati meleg vízként. A távhőtermelő és a -szolgáltató indoklással alátámasztott ármódosító kérelmét évente egyszer, április 30-ig adhatná be a Magyar Energia Hivatalhoz (MEH). A hivatal a kezdeményezést megvizsgálja, és augusztus 31-ig küldeni fogja javaslatát a miniszternek. A hatósági ár bevezetésére vonatkozó javaslat várható volt a hatósági gázárak bevezetése, a lakossági áramárak múlt évi befagyasztása, majd mérsékelt februári emelése fényében. Annak ismeretében is számítani lehetett rá, hogy a kormány képviselői rendre stratégiai célként beszélnek a lakossági energiaellátásról, s több fórumon is szó esett az energiahivatal jogkörének kibővítéséről. A távhő hatósági árának alkalmazása azonban bonyolultabb feladat lesz, mint a gázé, mert nagyon eltérő a két szolgáltatás rendszere is. Az ország mintegy száz távhőszolgáltatója körülbelül 250 termelőtől veszi a hőt. Mint Horváth Péter, a MEH elnöke tavaly októberben rámutatott lapunknak, a szolgáltatók egy része árképletes tarifáik alapján vásárol, mások pedig olyan időnkénti árváltoztatásokkal, amelyekről az önkormányzatok döntenek. E kérelmeket előzetesen a MEH-hel jóvá kell hagyatniuk, ám a hivatalnak nincs ráhatása a 2009. július 1-je előtti szerződések ármechanizmusaira, képleteire (a budapestire sem), mert ellenőrzési jogkörét is csak ekkor kapta meg. BHL

Táv hőprogram kell

„Méltányolandó a kormányzati szándék, hogy ne rakódjanak a lakosságra többletterhek. Ám a távhőárak befagyasztása és a kötelező áramátvételi rendszerben az átvételi ár csökkentése miatt nehéz helyzetbe kerülhetnek, sőt, csődbe is mehetnek egyes távhőtermelők. Ezzel emberek maradnának fűtés nélkül” - reagált a hírre íjf. Chikán Attila, az Alteo Nyrt. vezérigazgatója. Szerinte a megoldás egy átfogó távhőprogram lenne, amely figyelembe venné a lakossági és az iparági igényeket is, és biztosítaná a szektor versenyképességét.

(Világgazdaság, 2011. február 16., szerda, 4. oldal)

PSZÁF: kevesebb panasz

Továbbra is a bankok ellen érkezik a legtöbb kifogás az ügyfelek részéről

FOGYASZTÓVÉDELEM. Főképpen a szolgáltatás minőségével, az elszámolás teljesítésével, egyéb ügyviteli hibákkal, valamint tájékoztatási hiányosságokkal kapcsolatos beadványokkal fordultak a fogyasztók a tavalyi utolsó negyedévben a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéhez (PSZÁF) - derül ki a felügyelet legfrissebb kiadványából. A legújabb PSZÁF-összesítés szerint az utolsó negyedévben több mint 27 százalékkal csökkent a felügyelethez érkezett fogyasztói beadványok száma a 2009-es referencia-időszakhoz viszonyítva. Ezzel szemben ugyanezen időszakban az ügyfélszolgálati megkeresések volumene 12 százalékkal magasabb volt, mint egy évvel korábban. Mindezek eredményeként 2010 utolsó három hónapjában a beadványok és a megkeresések száma 5 százalékos, csekély mértékű növekedést mutat. A felügyelet részletes összefoglalójából azonban kiderül, hogy minden szektorban javulás tapasztalható az egy évvel korábbi adatokhoz képest. A beadványok számát tekintve a pénzpiac minden intézménycsoportjában csökkenés tapasztalható. A legtöbb bejelentés (72,3 százalék) továbbra is a bankokkal kapcsolatban érkezett. 2010 utolsó negyedében a pénz- és tőkepiaci beadványok közel kétharmada - a korábbi negyedévekhez hasonlóan - a hitelezéssel volt kapcsolatos. Mind a jelzálogalapú szabad felhasználású, mind a lakáscélú ingatlanfedezet mellett nyújtott hitelekre vonatkozó fogyasztói beadványokon belül megfigyelhető, hogy a deviza- és a forintalapú konstrukciókkal kapcsolatos bejelentések egymáshoz viszonyított aránya egyre inkább eltolódik az utóbbiak felé. Ez kétségtelenül összefüggésben van azzal, hogy az új szerződéseket már túlnyomórészt forintalapon kötik. A biztosítókat érintő beadványok száma az előző év hasonló időszakához képest 6,2 százalékkal csökkent. Ezek közel háromnegyedét a kötelező felelősségbiztosítással, valamint a lakás- és életbiztosításokkal kapcsolatos ügyek tették ki. Változatlanul erősen csökkenő tendenciát mutat a pénztári szektorra tett bejelentések száma is: a 2009 negyedik negyedében még igen magas magán-nyugdíjpénztári beadványszám a tárgynegyedévben harmadára mérséklődött - azonban a tagok számából adódóan a beadványok 71,5 százaléka még így is erre az intézménytípusra érkezett. A mérséklődő tendencia alól csak a szolgáltatással kapcsolatos megkeresések jelentenek kivételt, de 2009 hasonló időszakához képest itt is érdemi a javulás.

PD

(Világgazdaság, 2011. február 16., szerda, 14. oldal)

Telekom kontra Vodafone

Eljárást kezdeményezett a Gazdasági Versenyhivatalnál a Magyar Telekom, mivel a Vodafone Magyarország azt hirdeti, hogy az övé a leggyorsabb mobilinternet. A hálózati gyorsaság mérésének eredménye attól függ, hogy a vizsgálatot milyen feltételekkel végzik - mondta Király István, a Telekom marketing vezérigazgató- helyettese. A Vodafone megalapozatlannak tartja a gyanút, mivel független szervezet által végzett felmérésben bizonyult a leggyorsabbnak. (MTI)

(Magyar Hírlap, 2011. február 17., csütörtök, 10. oldal)

Új fogyasztóvédelmi tanácsot alakítanak

Új fogyasztóvédelmi tanács létrehozását tervezi a kormány - ez jelent meg a kormány.hu weboldalon. A rendelettervezet szerint a felkért tagok díjazás nélkül, két évig látják el a feladataikat; a tanács konzultatív, véleményező, javaslattevő, érdekegyeztető fórum lesz. Elnöke a fogyasztóvédelemért való felelősségével kapcsolatos feladatokat ellátó államtitkár.

MTI-Eco

(Világgazdaság, 2011. február 17., csütörtök, 2. oldal)

Pékpróba

Háborúzó Fornetti-cégek

Szakított hazai franchise-partnerével a Fornetti Kft., amely belerokkanhat a rosszul időzített romániai és bulgáriai terjeszkedésbe.

Február elején fűtötte be az amerikai hídfőállásnak tartott első tengerentúli kemencéjét Torontóban a sikersztoriként emlegetett magyar péksütemény-hálózatot létrehozó Fornetti-cégcsoport. Nagyjából egy időben azzal, hogy Magyarországon látványpékségek tucatjairól került le a Fornetti tábla. A védjegytulajdonos kecskeméti Fornetti Kft. ugyanis szerződést bontott egyetlen hazai franchise-partnerével, a dél-dunántúli látványpékségeket ellátó Fornetti Pannon Kft.-vel, amely az elmúlt 13 évben igali üzeméből szállította a félkész péksüteményeket - nagyjából évi 5 ezer tonnát - hétszáz hazai és ötszáz horvátországi üzletbe. Így a Győr-Székesfehérvár-Dunaújváros-vonaltól délre eső területek Fornetti-fogyasztóinak többsége azzal szembesül a következő hetekben, hogy kedvenc pékárüzlete Pek-Snackre cseréli feliratát, a Fornetti nevet ugyanis nem használhatja tovább.

A magyarországi élelmiszergyártás nagykövetének tartott pogácsásláncot 1997-ben indította Palásti József kecskeméti pékmester, akinek cégbirodalma ma már 25 országban nagyjából évi több tízezer tonna péksüteményt ad el. Az utóbbi években rendre 10 milliárd forint feletti árbevételű produkáló Fornetti Fagyasztott Pékáru-termelő és Kereskedelmi Kft. mellé Palásti időközben több testvércéget is gründolt, köztük a nemzetközi franchise-rendszer kialakításán buzgólkodó Fornetti Európa Kft.-t. A gyorsabb hazai terjeszkedés végett már az indulást követő évben szerződött az igali Fornetti Pannon Kft.-vel, amelyben cégcsoportjának nincs részesedése. Ez utóbbi, Galántai János által alapított családi vállalkozás a Dunántúlon kezdte működtetni a franchise-rendszert, azaz értékesítette a központi sütőüzemben előkészített, lefagyasztott pogácsákat a lánchoz csatlakozó, speciális kemencékkel felszerelt látványpékségeknek és élelmiszerboltoknak, illetve ellátta azokat a Fornetti-féle arculati elemekkel.

Az első évtizedben felhőtlenül látszott az együttműködés, ám Palásti állítása szerint az utóbbi időben a Fornetti Pannon „nem volt hajlandó végrehajtani a fejlesztési programokat, a bolti technológiák modernizálását”. A HVG konkrétumokat firtató kérdésére Palásti annyit említett

példaként, hogy a partnercég tavaly nem szerelt fel elegendő pékséget „megeresztőszekrényrel”, amely a fagyasztott pogácsákat sütésre kész állapotba segíti. A Fornetti Pannon megvett ugyan 140 készüléket, ám ezekből mindössze 17-et aktivált. Más kérdés, hogy - állította a HVG-nek Galántai - nem állapotok meg semmiféle határidőben. Palásti minőségi hiányosságokat, sőt élelmiszerbiztonsági problémákat is felfedezni vélt az igali gyárban, bár tavaly novemberben azt még referenciaüzemként mutatta be potenciális külföldi befektetőknek. „A felmondásig nem merült fel kifogás a munkánkkal kapcsolatban” - lepődött meg erre Galántai.

Márpedig Palásti tavaly novemberben ultimátumot adott a Fornetti Pannonnak: vagy leperkál egy összegben több százmillió forintot és a korábbi, 1,5 százalékos árbevétel-arányos franchise-díj kétszeresét fizeti, továbbá beleegyezik addigi határozatlan idejű szerződésének 7 évesre változtatásába, vagy útjaik békésen elválnak. Galántai osztott-szorozott, és a második lehetőség mellett döntött. Ezt december közepi találkozásukon közölte Palástival, aki kevesebb mint egy héttel később rendkívüli felmondással elvált az igali vállalkozótól. „Az volt az utolsó csepp a pohárban, hogy levédette az egyik töltött Fornetti-fajta, a girella nevét” - fakadt ki Palásti.

Tarthatott Galántai attól, hogy ha elfogadja a számára anyagilag kedvezőtlen ajánlatot, Palásti - miután feltételezések szerint jelenlegi likviditási gondjait üzlettársai „megfejésével” megoldja - a hét év lejártával „beleül” az ő piacába. Tagadhatatlan, hogy - a Fornetti Pannon tavalyi, 2,3 milliárd forintos árbevételét alapul véve - hét év alatt várható egymilliárd forintnyi franchise-díj jól jött volna az agresszívan terjeszkedő cégcsoportnak. Nem véletlen, hogy a kecskeméti cég szerbiai és szlovákiai franchise-partnerétől is pluszbefizetést kért. (Ebben a két országban is olyan cégek működtetik a franchise-rendszert, amelyekben Palástinak nincs tulajdonosi részesedése.) A HVG információi szerint ezek a vállalkozások - amelyek szintén úgy látják, hogy Palásti a piacukat szeretné megszerezni - sem siettek az aláírással, még tárgyalnak.

A Fornetti-csoport masszív adósságot halmozott fel az elmúlt években a délkelet-európai terjeszkedés során, és hiteleit - úgy tudni - a következő hét évben kell visszafizetnie. Palásti korábban konzervatív beruházási politikát folytatott, azaz - mint fogalmazott - egy-egy fejlesztés kapcsán soha nem hagyta 30 százalék fölé menni az idegen tőke arányát. A 2009-es romániai kapacitásbővítést azonban már felerészben hitelből hajtotta végre, a bulgáriai gyárépítést pedig 70 százalékos arányban kölcsönből finanszírozta ugyanabban az évben. A két beruházás költsége megközelítette a 20 millió eurót. A cégcsoport hosszú lejáratú kötelezettsége 2009 végén már 2,3 milliárd forint volt, miközben adózás előtti eredménye a 2008-as 933 millióról 400 millió forintra csökkent, majd 2010-ben ez is megfeleződött. Eközben a nála jóval kisebb Fornetti Pannon a válság idején is növekedett: 2009-re 554 millió forintra emelte nyereségét. Galántai szerint ezt irigyelte meg tőle a Fornetti-cégbirodalom atyja, s részesedni akart az általa megtermelt anyagi javakból.

Rossz ütemben kapta el a cég terjeszkedését a válság - Palásti maga is így értékeli. Romániában, ahol a cégcsoport 2002 óta lépcsőzetesen növelte a gyártókapacitást, ma csak félgőzzel működik az üzem. Az áfa tavaly nyári romániai emelése miatt csökkenő kereslet visszavetette az ottani pogácsaeladásokat. Tavaly a 800 látványpékségből 250 be is zárt. Bulgáriában pedig szándékosan túlméretezték az új üzemet, hogy majd az szolgálja ki a török piacot. Ez a gyár most inaktív. „Ebben a helyzetben úgy hiányzott nekem az igaliakkal a konfliktus, mint ablakos tótnak a hanyatt esés” - mentegetőzött a hátrországbeli szakítás miatt Palásti, akinek január végéig mindössze 37 dunántúli üzletet sikerült meggyőznie, hogy a Fornetti név megtartása végett hozzá csatlakozzon. A horvát piacon azonban még többet veszíthet. Az ottani terjesztés és a névhasználat jogát ugyanis a Fornetti Pannon 1999-ben megvásárolta tőle, és ma már az Igalon gyártott péksüti 40 százalékát exportálják.

G. TÓTH ILDA

(HVG, 2011. február 19., 59+60. oldal)

Füvel-fával

Szigorodó gyógynövény-ellenőrzés

Internetes lánclevelek, s a közösségi videomegosztókon terjedő riportok szerint a szigorodó EU-szabályok miatt ellehetetlenülhet a hagyományos keleti orvosi praxisban alkalmazott készítmények forgalma. Valóban csak pult alól kaphatunk majd rejtélyes krikszkrakszokkal felcímkézett gyógyfüves fiolákat?

Az EU-regulációk iránt kevésbé érdeklődő magyar publikum sokszor csak az érintett csoportok pánikszerű vészreakcióiból értesülhet arról, hogy éppen lejár valamelyik régen kijelölt moratórium. Így történt ebben az esetben is: az EU 2011. április 30-tól szigorúbban ellenőrzi a gyógynövényből készült gyógyhatású termékeket - mindenekelőtt az importált készítményeket. Ezt nem most találták ki az unió illetékes döntéshozói: a Hagyományos Növényi Gyógyszerek Direktíva (eredetileg: THMPD) már 2004. április 30-án hatályba lépett, csak éppen az érintettek kaptak egy nem elhanyagolható hosszúságú - hétéves - haladékot, hogy felkészülhessenek a jövőre.

Ginzen, Ma Huang

Az engedélyezés mindenhol az illetékes szervek dolga - nálunk például az Országos Gyógyszerészeti Intézethez (OGYI) kell fordulni, amelynek honlapján világosan megfogalmazzák, milyen adatokra van szükség az engedélyezési eljárás lefolytatásához. Az OGYI kétfajta kategóriába sorolja a növényi alapú medicinákat. Az elsőbe a hagyományos növényi gyógyszerek (egyszerű vagy kombinatív készítmények) tartoznak, amelyek kizárólag a megadott hatáserősségre és adagolásra jóváhagyott javallat alapján, de orvosi diagnózis, felügyelet és rendelvény nélkül alkalmazhatók. Engedélyezésük feltétele, hogy irodalmi adatok vagy szakértői jelentések alapján megállapítható legyen: a kérelem alapjául szolgáló termék (vagy a megfelelő referencia - ami hasonló növényi gyógyszer volna) a kérelem időpontját megelőzően legalább 30 éves időtartamon keresztül gyógyászati használatban volt, s ebből legalább 15 évig az Európai Unió területén.

A második kategóriába az orvosi rendelvény nélkül kiadható, irodalmi adatokon alapuló növényi gyógyszerek tartoznak. Ezek a hol egyszerűbb, hol több hatóanyag kombinációjából összeálló szerek szintén alkalmazhatók orvosi diagnózis, kontroll és recept nélkül - feltéve, ha a kérelmező bizonyítani tudja, hogy a gyógyszer hatóanyaga legalább 10 éve jól megalapozott, sikeres gyógyászati karriert futott be az EU-ban, továbbá a hatóanyag elismert hatásossággal és elfogadható biztonsággal rendelkezik.

Ördögharaptafú, örménygyökér

Már a fentiek olvastán is sejthető, hogy mindez nem lesz egyszerű, pláne, hogy az EU-s direktíva, s nyomában a magyar EüM-rendelet csak az első kategóriában (hagyományos növényi gyógyszerek) engedélyezi az úgynevezett egyszerűsített engedélyezési eljárást, mivel itt már feltétel, hogy több évtizedes praxis igazolja a termék hatásosságát és biztonságát.

Az OGYI e tekintetben egyértelműen fogalmaz: amennyiben valamely gyógyszer régi hagyományokkal rendelkezik, és hatásossága a régóta fennálló használat és a tapasztalatok alapján egyértelmű, akkor nem szükséges (nyilván embereken eszközölt) klinikai vizsgálatok alkalmazása. A preklinikai tesztek (ezek laborban, sejtenyészeteken, illetve állatokon is elvégezhetők) sem kötelezőek, amennyiben az illetékes szerv elegendőnek találja a gyógyszer hagyományos használatára vonatkozó adatokat. Különösen annak bizonyítását, hogy a termék a légynek sem árt a meghatározott alkalmazási feltételek mellett: a régóta fennálló használat és a tapasztalatok alapján oly mértékben valószínűsíthető a tea, tinktúra stb. terápiás hatása vagy klinikai hatásossága, hogy ennek nyomán megállapítható a készítmény relatív ártalmatlansága is. Ráadásul az EU-a belül a biomedicinának szabad áramlása is érvényesül majd: a tagállamok a kölcsönös elismerési eljárással elfogadják a más tagállam által kiadott licenceket is.

Ugyanakkor még a régi hagyományok sem zárják ki annak a lehetőségét, hogy kétségek merüljenek fel a termék biztonságosságával kapcsolatban: ilyenkor az illetékes hatóság valamennyi szükséges adatot bekérheti - ez pedig hosszú lista, tessék nyugodtan csekkolni az ogyi.hu-n.

A fentiek alapján nyilvánvaló, hogy - kis hazánknál maradva - nem a kamilla, a borsmenta, a

homoktövis, netalán a gilisztaűző varádics, a kutyabenge, az (amúgy gyanús nevű) salamonpecsét vagy a zamatos turbolya forgalmát fenyegeti veszély. Ezekre különösebb vegzatúra nélkül ráütik majd a pecsétet - ha csak ki nem derül valamelyikről, hogy a szélhajtáson, szemölcsűzésen stb. kívül rekreációs droként is használhatók.

Viszont úgy tűnik, hogy a keleti (mondjuk a kínai vagy az indiai, „ájurvédikus”) gyógyászatban alkalmazott szerek forgalmát most még ismeretlen mértékben fogják befolyásolni a szigorítások. Információink szerint az eddig efféle engedélyeztetési eljárással próbálkozó kínai gyógyítók eddig is rendre azt a választ kapták az OGYI-tól, hogy e készítmények összetételüknel fogva alkalmatlanok ama gyógyító célra, amire szánták- ami egyébként is a nyugati biomedicina régi és mély meggyőződése. A kudarcos adminisztratív körök alaposan elvették e keleti gyógyítók kedvét a további kísérletektől, így a kínai/indiai herbálcuccok alkalmazására alighanem továbbra is az egészségügy „szürke zónájában” kerül majd sor. Az EU-s döntéshozókat többek között az ismétlődő, a sajtóban nagy visszhangot kapó (bár ki tudja, mennyire reprezentatív) „balesetek”, keleti, afrikai stb. gyógynövénykeverékek fogyasztása nyomán fellépő nem kívánt mellékhatások (például vese- és májkárosodások) befolyásolták - bár egyes paranoid scenáriók erős gyógyszergyári lobbicsoportokat (többek között nem létező érdekvédelmi szervezeteket) is érzékelnek a háttérben. Ennek dacára korántsem biztos, hogy a szigorítás révén egyben a teljes kontrollt is sikerül megszerezni e medicinák alkalmazása felett.

Barotányi Zoltán

(Magyar Narancs, 2011. február 17., 25. oldal)

Itt az új különteher?

Csak a csomagolt élelmiszerekre vonatkozik majd a sajtóban hamburgeradóként emlegetett, az egészségtelen élelmiszerekre kiróni szándékozott közteher, így maga a hamburger sem esne a törvény hatálya alá. A kormányzat a Stratégiai Szövetség a Magyar Kórházakért Egyesület ötletét vette alapul. Az egyesület javaslata szerint csomagolási egységenként 10 forint „hamburgeradó” sújtaná a túlzottan nagy zsír-, só- vagy cukortartalmú élelmiszereket. Az ötlet szerint az adóztatás visszatarthatja a fogyasztást, ami ugyan bevételkiesést jelent a kereskedelemben, ám csökkentheti az állami költségvetés legnagyobb alrendszerének, az Egészségbiztosítási Alapnak a gyógyszer-, az orvosi ellátási és a táppénzkiadásait. A kormányzati szinten még csak elvi elképzelésként megfogalmazott terv a fogyasztás visszaesését, az élelmiszeripar versenyképességének további csökkenését okozhatja az ágazati szereplők szerint, akik azon az állásponton vannak, hogy egészségtelen élelmiszer nem hozható forgalomba, a problémákat az egészségtelen étrend okozza. Az adószakértő szerint elvi akadálya nincs egy ilyen új különadó bevezetésének, ám nagyon nehéz úgy körülhatárolni az érintett termékek körét, hogy elkerüljék a tömeges jogvitákat. „Természetesen támogatjuk az egészséget védő kezdeményezéseket, ám a részletek számos kérdést vetnek fel” - nyilatkozta Morvay György, az Országos Fogyasztóvédelmi Egyesület elnöke. Kifejezetten egészségtelen élelmiszer nincs, a mértéktelen fogyasztás persze más kérdés. (február 18. *Világgazdaság* 1+6.o.)